

Wykonywanie kary pozbawienia wolności wobec kobiet

Przedmiotem rozprawy doktorskiej jest postępowanie ze skazanymi kobietami odbywającymi karę pozbawienia wolności. Przedmiot badań miał wpływ na określenie celu badań. Jest nim analiza a także ocena postępowania z tą grupą skazanych. Skoncentrowano się do poszukiwania odpowiedzi na dwa główne problemy badawcze: Czy obowiązujące regulacje dotyczące wykonywania kary pozbawienia wolności wobec kobiet uwzględniają międzynarodowe standardy? Czy model postępowania ze skazanymi kobietami w izolacji penitencjarnej zakreślony przepisami Kodeksu karnego wykonawczego jest realizowany w praktyce?

Zważywszy na specyfikę badanych problemów zdecydowano się na zastosowanie kilku metod badawczych. Wybór różnych metod warunkowały dwie płaszczyzny badawcze teoretyczna i empiryczna. W części teoretycznej rozprawy posłużono się metodą historyczną celem ukazania ewolucji postępowania z kobietami przebywającymi w zakładach karnych. Ocenę obowiązujących regulacji dotyczących kobiet odbywających karę pozbawienia wolności umożliwiła analiza przepisów Kodeksu karnego wykonawczego a także aktów prawnych o charakterze wykonawczym. Zastosowanie metody analizy literatury przedmiotu pozwoliło na uwzględnienie w rozważaniach poglądów doktryny. Analizie poddano również akty międzynarodowe odnoszące się do tej grupy skazanych. Pozwoliło to na ocenę obowiązujących krajowych regulacji prawnych z perspektywy standardów międzynarodowych. Analizą aktów o charakterze międzynarodowym posłużono się, aby ukazać preferowany model postępowania z kobietami odbywającymi karę pozbawienia wolności.

Rozważania teoretyczne uzupełniono analizą wyników badań. Jedną z wykorzystanych metod badawczych był sondaż diagnostyczny w formie badań ankietowych. Analizie poddano również akta osobopoznawcze skazanych kobiet. Badaniami objęto, z zastosowaniem kwestionariusza ankiety 181 kobiet, w tym odbywających karę pozbawienia wolności z dziećmi. Uwzględniono trzy kategorie skazanych młodociane, recydywistki oraz pierwszy raz karane. Skazane odbywały karę w systemie zwykłym, programowego oddziaływania oraz terapeutycznym. Wśród badanych były kobiety odbywające karę

pozbawienia wolności w trzech typach zakładu karnego: otwartym, półotwartym a także zamkniętym.

Problematyka badawcza rzutowała na układ pracy. Praca składa się w sześciu rozdziałów. W rozdziale I przedstawiono model postępowania ze skazanymi kobietami odbywającymi karę pozbawienia wolności z perspektywy standardów międzynarodowych koncentrując się na płaszczyźnie regionalnej. Analizie poddano zalecenia dotyczące warunków, w jakich kobiety powinny odbywać karę pozbawienia wolności jak również zalecenia w przedmiocie oddziaływań penitencjarnych. Uwagę zwrócono również na standardy w zakresie sposobu traktowania tej grupy skazanych.

W kolejnym rozdziale omówiono ewolucję postępowania z kobietami w izolacji penitencjarnej. Uwzględniono następujące cenzury czasowe: okres międzywojenny, lata 1944 – 1969 oraz lata 1970 – 1997.

W rozdziale III odmówiono regulacje prawne dotyczące wykonywania kary pozbawienia wolności wobec kobiet oraz kobiet odbywających karę z dziećmi. Skoncentrowano się na celu wykonywania kary pozbawienia wolności, klasyfikacji, systemach odbywania kary pozbawienia wolności, statusie kobiet odbywających karę pozbawienia wolności, środkach oddziaływania wobec tej grupy skazanych oraz opiece medycznej.

Analiza wyników badań empirycznych poprzedzona została analizą danych statystycznych. Przeanalizowano: udział kobiet w ogólnej licznie skazanych, strukturę popełnianych przestępstw przez kobiety oraz wymiar kar orzeczonych kobietom odbywającym karę pozbawienia wolności na przestrzeni lat 1999 – 2016 na podstawie danych statystycznych Centralnego Zarządu Służby Więziennej.

W dalszej części rozprawy scharakteryzowano cechy socjodemograficzne kobiet odbywających karę pozbawienia wolności, kobiet odbywających karę pozbawienia wolności wraz z dziećmi w Domu Matki i Dziecka przy Zakładzie Karnym w Krzywańcu, wychowawców, psychologa oraz kierownika DMiDz. Uwzględniono wiek, stan cywilny, wykształcenie, źródło utrzymania przed pobytem w zakładzie karnym, problemy występujące w rodzinie, uzależnienia a także przestępstwa, za które skazane kobiety odbywały karę pozbawienia wolności.

W VI rozdziale omówiono wyniki badań. Analizę poprzedzono charakterystyką Zakładu Karnego w Krzywańcu. Skoncentrowano się na klasyfikacji skazanych, systemach odbywania kary pozbawienia wolności i przesłankach kierowania, środkach oddziaływania, statusie skazanych, przygotowaniu kobiet do zwolnienia z zakładu karnego. Uwagę

poświęcono też relacjom skazanych z użytkownikami zakładu karnego (funkcjonariuszami i innymi skazanymi). Omówiono warunki i tryb kierowania do Domu Matki i Dziecka przy Zakładzie Karnym, kontakty dziecka z matką w warunkach izolacji.

Pracę kończy podsumowanie.

Teleszewska Magdalena